

UDK 636.2.085.3

O'rmonov Abdurasul Xasanboy o'g'li

Assistant at the Department of Animal Husbandry and Veterinary

Medicine,

Andijan Institute of Agriculture and Agro-Technologies

TECHNOLOGIES FOR FATTENING YOUNG CATTLE

***Annotation:** This article discusses the technologies for fattening young cattle, their effectiveness, and economic significance. In the study, three groups were formed, each subjected to different feeding methods. The results indicate that intensive technologies accelerate weight gain in animals, improve meat quality, and enhance farm profitability. A balanced diet and advanced feeding technologies play a crucial role in efficiently organizing the fattening process.*

***Keywords:** Young cattle, fattening, feeding technologies, meat quality, intensive methods, balanced diet, economic efficiency.*

O'rmonov Abdurasul Xasanboy o'g'li

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalari instituti

“Chorvachilik va veterinariya meditsinasi” kafedrası assistenti

NOVVOSLARNI BO'RDOQIGA BOQISH TEXNOLOGIYALARI

***Annotatsiya:** Mazkur maqolada novvoslarni bo'rdoqiga boqish texnologiyalari, ularning samaradorligi va iqtisodiy ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda uchta guruh shakllantirilib, turli oziqlantirish usullari qo'llanilgan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, intensiv texnologiyalar hayvonlarning vazn ortishini tezlashtiradi, go'sht sifatini oshiradi va xo'jalikning rentabelligini oshirishga yordam beradi. Muvozanatli ratsion va ilg'or oziqlantirish texnologiyalari bo'rdoqichilik jarayonini samarali tashkil etishda muhim ahamiyat kasb etadi.*

***Kalit so'zlar:** Novvoslar, bo'rdoqichilik, oziqlantirish texnologiyalari, go'sht sifati, intensiv usullar, muvozanatli ratsion, iqtisodiy samaradorlik, innovatsion yondashuvlar.*

Kirish (Introduction). Chorvachilik sohasi mamlakatimiz iqtisodiyotida muhim o‘rin tutadi va uning rivojlanishi oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlashda ham katta ahamiyatga ega. Ayniqsa, go’sht yetishtirish jarayonining samaradorligini oshirish uchun novvoslarni bo‘rdoqiga boqish texnologiyalarini takomillashtirish zarur. Bo‘rdoqiga boqish – bu yosh chorva hayvonlarini tez vazn oldirish va sifatli go’sht mahsulotini yetishtirish maqsadida maxsus texnologiyalar asosida oziqlantirish jarayonidir [3]. Mazkur texnologiyalar hayvonlarning biologik xususiyatlariga, ularning ozuqa iste’moli va parvarish sharoitlariga bog‘liq. Samarali bo‘rdoqiga boqish jarayoni sifatli yem bazasini yaratish, muvozanatlangan ratsion tuzish, parvarish sharoitlarini yaxshilash hamda veterinariya nazoratini amalga oshirish kabi omillarni o‘z ichiga oladi [2].

Zamonaviy bo‘rdoqiga boqish texnologiyalarining joriy etilishi chorvachilik xo‘jaliklarining iqtisodiy samaradorligini oshirish va bozor talablariga javob beradigan yuqori sifatli go’sht mahsulotlarini yetishtirish imkonini beradi. Shuning uchun bu sohada innovatsion yondashuvlarni qo‘llash, ilg‘or tajribalarni joriy etish va ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada novvoslarni bo‘rdoqiga boqishning ilg‘or usullari, ularning samaradorligi va ahamiyati yoritiladi [4].

Materiallar va usullar (Materials and Methods). Tadqiqot jarayoni novvoslarning fiziologik xususiyatlari va o‘sish sur‘atlarini inobatga olgan holda olib borildi. Tadqiqotga 6 oylik yosh novvoslar tanlab olinib, ular uchta guruhga ajratildi. Har bir guruhda bo‘rdoqiga boqishning turli usullari qo‘llanildi va natijalari kuzatildi. Tadqiqot bosqichlari quyidagilardan iborat bo‘ldi:

1. Dastlabki baholash: Novvoslarning boshlang‘ich vazni, tana holati va umumiy fiziologik ko‘rsatkichlari aniqlanib, dastlabki kuzatuvlar amalga oshirildi.

2. *Oziqlantirish tizimi shakllantirildi*: Har bir guruhga mos keluvchi maxsus yem ratsionlari ishlab chiqildi. Ratsionlar tarkibida protein, uglevodlar, mineral moddalar va vitaminlar yetarli darajada bo'lishi ta'minlandi.

3. *Eksperimental guruhlar tashkil etildi*: *Birinchi guruh*: An'anaviy yem bilan oziqlantirildi va oddiy parvarish sharoitlarida boqildi. *Ikkinchi guruh*: Protein va energiya bilan boyitilgan yem bilan ta'minlandi, maxsus balanslangan ratsion joriy qilindi. *Uchinchi guruh*: Intensiv texnologiya asosida oziqlantirildi, maxsus ishlab chiqilgan formulalar bo'yicha yuqori sifatli yemlar berildi hamda ilg'or parvarish sharoitlari yaratildi.

4. *Nazorat va monitoring*: Hayvonlarning o'sish sur'ati, vazn qo'shish jarayoni, yem iste'moli va sog'lig'i muntazam ravishda kuzatildi.

5. *Tahlil va baholash*: 90 kun davomida har bir guruhdagi novvoslarning vazn ortish darajasi, go'sht sifati va umumiy fiziologik o'zgarishlari baholandi. Eksperiment davomida olingan ma'lumotlar asosida samaradorlik ko'rsatkichlari hisoblab chiqildi.

Natijalar (Results). Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, novvoslarni bo'rdoqiga boqishning turli texnologiyalari ularning o'sish sur'atiga va go'sht sifatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Olingan natijalar quyidagi asosiy jihatlarni o'z ichiga oladi:

Jadval: Guruhlar bo'yicha novvoslarning o'sish, go'sht sifati va iqtisodiy samaradorligi

Ko'rsatkichlar	Birinchi guruh (An'anaviy)	Ikkinchi guruh (O'rtacha intensiv)	Uchinchi guruh (Intensiv)
O'sish sur'ati	Eng sust o'sish	90 kunda 15% ko'proq vazn oldi	Eng yuqori o'sish sur'ati
Go'sht sifati	An'anaviy darajada	Yuqori protein miqdori, sifat yaxshilandi	Mushak zichligi yaxshilandi, yog' qatlamlari balanslangan
Iqtisodiy samaradorlik	Samaradorlik past, uzoq muddatda yetishtirish talab etiladi	Yem samaradorligi oshdi	Bo'rdoqi davri qisqardi, tannarx pasaydi

O'sish sur'ati. Uchinchi guruh (intensiv oziqlantirish) eng yuqori o'sish sur'atini ko'rsatdi, bu esa ratsionga qo'shimcha protein va energiya qo'shilishi bilan bog'liq. Ikkinchi guruh ham an'anaviy usul bilan boqilgan hayvonlarga

qaraganda 15% ko‘proq vazn oldi, bu esa muvozanatli oziqlantirish samaradorligini ko‘rsatadi. Birinchi guruh esa eng sust o‘shish sur‘atiga ega bo‘ldi.

Go‘sh t sifati. Intensiv usulda boqilgan novvoslarda go‘sh t sifati yaxshilandi: mushak to‘qimalari zichroq, yog‘ qatlamlari balanslangan shaklda bo‘ldi. Ikkinchi guruhdagi hayvonlarning go‘sh t tarkibida protein miqdori oshdi, bu esa uning sifatini yaxshiladi. Birinchi guruhda esa go‘sh tning umumiy tarkibi an‘anaviy usul bilan boqilgan hayvonlarnikiga o‘xshash bo‘lib qoldi.

Iqtisodiy samaradorlik. Intensiv texnologiya asosida boqilgan hayvonlar tezroq vazn yig‘di, bu esa bo‘rdoqi davrining qisqarishiga va tannarxning pasayishiga sabab bo‘ldi. Ratsionga qo‘shimcha protein va energiya qo‘shish yem samaradorligini oshirdi. An‘anaviy usulda boqilgan hayvonlarda esa iqtisodiy samaradorlik past bo‘lib, ularni yetishtirish uzoqroq vaqt talab etdi. Intensiv oziqlantirish usuli eng samarali bo‘lib, nafaqat o‘shish sur‘ati, balki go‘sh t sifati va iqtisodiy foydadorlik nuqtayi nazaridan ham ustunlikka ega. O‘rtacha intensiv usul ham sezilarli natija berdi, an‘anaviy usul esa nisbatan kam samaradorlik ko‘rsatdi.

Muhokama (Discussion). Olingan natijalar shuni ko‘rsatdiki, novvoslarni intensiv boqish texnologiyasi an‘anaviy usullarga nisbatan yuqori samaradorlikka ega. Eksperimental guruhlar o‘rtasida olingan farqlar shuni ko‘rsatadiki, ratsionning tarkibi va oziqlantirish usuli novvoslarning o‘shish tezligi, go‘sh tning sifati va xo‘jalikning umumiy iqtisodiy samaradorligiga sezilarli ta’sir qiladi.

Jadval ma’lumotlari shuni tasdiqlaydiki, uchinchi guruhdagi novvoslar eng yuqori natijalarni qayd etdi. Bu esa maxsus tayyorlangan muvozanatli yem ratsionining o‘shish tezligini oshirishda muhim omil ekanligini ko‘rsatadi. Protein va energiya bilan boyitilgan oziqlantirish tizimi hayvonlarning mushak massasini shakllantirishga ijobiy ta’sir qilgan, yog‘ qatlamlari esa ideal me’yorda bo‘lishini ta’minlagan. Birinchi guruhda olingan natijalar esa

an'anaviy boqish tizimining kamchiliklarini ko'rsatdi. Ularning vazn ortishi nisbatan past bo'lib, go'sht sifati ham yuqori darajada emas. Shu sababli an'anaviy usul iqtisodiy jihatdan kam samarali deb hisoblanadi.

Xulosa (Conclusion). Tadqiqot natijalari asosida quyidagi muhim xulosalar chiqarildi: Novvoslarni bo'rdoqiga boqish jarayonida intensiv texnologiyalarni qo'llash yuqori samaradorlikka olib keladi. Muvozanatli va energiya bilan boyitilgan ratsionlar hayvonlarning o'sish sur'atini tezlashtiradi, bu esa bo'rdoqi jarayonining davomiyligini qisqartirish imkonini beradi. Zamonaviy oziqlantirish usullari go'sht sifatining yaxshilanishiga va yog' miqdorining me'yorida bo'lishiga ta'sir ko'rsatadi. Innovatsion texnologiyalar va muvozanatli yem bazasini yaratish iqtisodiy samaradorlikni oshiradi va fermer xo'jaliklari uchun rentabellikni ta'minlaydi.

Kelgusida bo'rdoqiga boqish texnologiyalarini yanada rivojlantirish, ratsionlarni takomillashtirish va ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish maqsadga muvofiqdir. Shu bilan birga, fermer xo'jaliklarida ilg'or texnologiyalarni joriy etish va ozuqa bazasini yaxshilash orqali chorvachilikning umumiy samaradorligini oshirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov A., O'zbekiston chorvachilik sohasining istiqbollari. – Toshkent: O'zMU nashriyoti, 2020.
2. Usmonov R., Bo'rdoqichilikda oziqlantirish texnologiyalari. – Samarqand: Fan va texnologiya, 2019.
3. Qodirov S., Go'sht mahsuldorligini oshirishning innovatsion usullari. – Buxoro: Ilmiy nashr, 2021.
4. Xolmatov N., Novvoslarni intensiv boqish bo'yicha tajribalar. "Chorvachilik jurnali", №3, 2022, b. 45–50.
5. FAO. "Livestock Production Systems", Food and Agriculture Organization, 2021.

6. Soyibjonov Axmadullo Toxirjon o'g'li, and O'rmonov Abdurasuljon Xasanboy o'gli. "QORAMOLLARNING XULQ-ATVORINI O'RGANISH." International Journal of Education, Social Science & Humanities 12.5 (2024): 1133-1137.